

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Smluvní svoboda partnerů před uzavřením manželství na Slovensku

Jednou z nejzákladnějších a zároveň nejdůležitějších otázek soukromého práva je otázka autonomie vůle jednotlivce. Jedná se o nosnou zásadu celého soukromoprávního odvětví. Zatímco autonomie vůle představuje základní předpoklad pro vznik a realizaci soukromoprávních vztahů, její uplatnění v rámci vztahů spadajících do oblasti rodinného práva je značně omezené.

S ohledem na společensky žádoucí stabilitu a funkčnost manželského vztahu stejně jako ostatních rodinných vztahů právní úprava značně limituje individuální zájmy jednotlivců. Proti sobě tedy stojí dvě významné zásady - autonomie vůle jednotlivců a zásada ochrany manželství, rodiny a rodičovství.

Předmanželská smlouva je v různých právních rádech tradičně chápána jako smlouva, která upravuje majetkové aspekty manželského soužití po dobu jeho trvání i pro případ zániku manželského svazku. Je možné ji označit za výsledek projevu autonomie vůle muže a ženy, plánujících spolu vstoupit do manželství, jako dvou svobodných jedinců, kteří si s ohledem na své potřeby a přání upraví své vlastní majetkové poměry. Předmanželskou smlouvu je také možné pojmut jako určité smluvní řešení či prevenci možných manželských problémů majetkového charakteru.[\[1\]](#)

Většina právních rádu upravuje předmanželskou smlouvu jako pojmenovanou typovou smlouvu s předepsanými obligatorními náležitostmi, prostřednictvím které si snoubenci mohou vybrat jeden z více možných majetkových režimů. Pro zachování formy smlouvy se všeobecně vyžaduje notářský zápis a v některých zemích i následný zápis do veřejného registru. Obsah takové smlouvy posoudí zpravidla soud při vypořádání majetkoprávních vztahů manželů, především co se týče jejich souladu s veřejným pořádkem a dobrými mravy.[\[2\]](#)

I přes dlouhodobé plánování zařadit předmanželské smlouvy do slovenského právního pořádku současný právní stav tento institut stále nezahrnuje. Zavedení předmanželských smluv na Slovensku předpokládal už Legislativní záměr Občianskeho zákonníku z roku 2009, ani dnes však ještě není snoubencům umožněno takovou smlouvu platně uzavřít. Je možné se však setkat i s takovým názorem, že „obdobu“ předmanželské smlouvy je možné na Slovensku uzavřít i v současnosti. *„Podľa JUDr. Róberta Bánosa, špecialistu na rodinné právo, ako minimálny štandard postačí aj uzavretie nepomenovanej zmluvy podľa ustanovení § 51 Občianskeho zákonníka, zmluva však nesmie odporovať účelu a obsahu tohto zákona. Navyše je potrebné, aby kvázi -predmanželská zmluva bola uzavretá vo forme notárskej zápisnice podľa ustanovení § 143a ods. 3 OZ prvej vety.“*[\[3\]](#)

Kontradiktorně k uvedenému se staví současná aplikační praxe na Slovensku. I přes možnosti, které účastníkům právních vztahů poskytuje § 51 slovenského OZ a to uzavření inominátní smlouvy, která není jako smluvní typ výslovně zákonem upravená, je zastáváný názor, že v tomto případě je klíčovým právě ustanovení § 143a slovenského OZ[\[4\]](#), ze kterého je třeba při posouzení dané otázky vycházet. Zákon tu *expressis verbis* uvádí manžele a jim přiznanou možnost upravit si dohodou svůj majetkový režim, jinými slovy, zákonodárce stanovil jako podmínku pro uzavření takové smlouvy již existující manželský svazek muže a ženy. Proto při uzavření smlouvy podle nastíněného tvrzení dochází k rozporu se zákonem a soud by v rámci své rozhodovací činnosti považoval takovou kvazi-předmanželskou smlouvu za absolutně neplatný právní úkon v souladu s ustanovením § 39 OZ.

Stejný závěr konstatují slovenské soudy i při posuzování platnosti předmanželské smlouvy uzavřené v zahraničí. Krajský soud v Nitre ve svém rozsudku spisové značky 9Co/63/2019 uvedl: „Úprava BSM v Občianskom zákonníku je kogentná a akákoľvek dohoda uzatvorená v rozpore s týmto ustanovením zákona je absolútne neplatným úkonom z dôvodu rozporu so zákonom v zmysle ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka. V čase, keď strany sporu uzatvorili manželstvo, úprava BSM v slovenskom právnom poriadku nepripúšťala vznik predmanželskej zmluvy a akákoľvek dohoda k tomuto smerujúca bola neplatná. Pokiaľ potom pred uzavretím manželstva uzatvorili strany sporu v zahraničí predmanželskú zmluvu, táto je absolútne neplatným právnym úkonom pre rozpor s kogentným ustanovením Občianskeho zákonníka a súd z úradnej povinnosti nemohol na ňu prihliadať.“ Soud dále v rozsudku vysvětluje, že tato smlouva z důvodu svého obsahu může v dané věci sloužit jen jako nepřímý důkaz o tom, že žalovaný vlastnil před uzavřením manželství nemovitý majetek v zahraničí a žalobkyně žádný majetek nevlastnila. Slovenský Občiansky zákonník předmanželskou smlouvu neznal a nezná ji ani v současnosti, a proto soud zdůraznil, že k ní bylo možné přihlídnout jen jako k písemnému důkazu, který dokázal tvrzený skutkový stav, a který soud následně vyhodnotil v kontextu s dalšími důkazy, nemohl na ni však hledět jako na relevantní platný právní úkon.[\[5\]](#)

Na rozhodovací praxi soudů v oblasti akceptace předmanželských smluv poukážeme ještě prostřednictvím usnesení Nejvyššieho súdu Slovenskej republiky spisové značky 5Cdo 99/2011, kterým Nejvyšší soud zrušil rozsudek Krajského soudu v Žiline. Krajský soud ve svém rozsudku konstatoval, že na základě provedeného dokazování měl za prokázané, že ještě před uzavřením manželství projeví účastníci vůli ponechat vlastnictví, jeho správu a užívání majetku odděleně po dobu trvání manželství, stejně jako nabývat nové vlastnictví každý samostatně. Soud vyzdvihl smluvní volnost účastníků v souvislosti s jimi uzavřenou smlouvou, tj. smlouvou předmanželskou a smlouvou o inventarizaci majetku, kterou je podle názoru soudu nutné respektovat dle Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Nejvyšší soud svým usnesením tento rozsudek zrušil, přičemž uvedl, že účastníci uzavřeli manželský svazek jako státní příslušníci bývalého ČSFR v roce 1991 a majetkové vztahy mezi nimi se tak řídí právním pořádkem Slovenské republiky. Nejvyšší soud taktéž konstatoval neexistenci institutu předmanželské smlouvy podle platného znění Občianskeho zákonníku, proto k ní bylo možné přihlídnout jen jako k písemnému důkazu dosvědčujícímu skutkový stav, nešlo však o platný právní úkon.[\[6\]](#)

I přes neexistenci institutu předmanželské smlouvy v právním pořádku Slovenské republiky však Občiansky zákonník od roku 1991 poskytuje řešení na uvedený požadavek manželů spravovat, užívat a nabývat majetek po dobu trvání manželství každý odděleně prostřednictvím uzavření tzv. modifikačních dohod bezpodílového spoluvlastnictví manželů po vzniku manželství. Manželé tedy v uvedené situaci měli k dispozici s právem souladný prostředek na dosažení zamýšleného výsledku, například v podobě uzavření modifikační dohody o správě společného majetku anebo dohody o vyhrazení vzniku bezpodílového spoluvlastnictví až ke dni zániku manželství podle ustanovení § 143a OZ.

Manželství se jako právní vztah dotýká většiny populace, jeho právní úprava je proto velmi důležitá a je potřebné jí věnovat zvýšenou pozornost. Snažili jsme se poukázat na prostor pro zlepšení a nevyhnutelnou potřebu změny právní úpravy vztahů mezi snoubenci v souvislosti se zásadou smluvní svobody jako jednou ze základních zásad soukromého práva, jelikož její projev v současné právní úpravě považujeme za nedostatečný.

Potřebnou změnu právní úpravy vidíme v nutnosti začlenění institutu předmanželské smlouvy do právního pořádku Slovenské republiky a umožnění tak snoubencům modifikovat si budoucí majetkové vztahy v manželství obdobným způsobem, jako to v současnosti zákon připouští mezi manžely.

Mgr. Tamara Fusková,
advokátska koncipientka

Doležal & Partners s.r.o., advokátní kancelář

Růžová 1416/17
110 00 Praha

Koliště 1912/13
602 00 Brno

tel.: +420 222 544 201

e-mail: office@dolezalpartners.com

[1] KRÁLIČKOVÁ, Zdeňka. Autonomie vůle v rodinném právu v Česko-italském porovnání. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2003, s. 94-98.

[2] LAZAR, Ján a kol. Občianske právo hmotné 1. Bratislava : Iuris Libri, 2018, s. 280.

[3] Predmanželské zmluvy na Slovensku 1: Nie je to ideálne, ale dá sa to už dnes. In Právne noviny, 2013, [cit. 2020-11-10], dostupné na :
<https://www.pravnenoviny.sk/obcianske-pravo/predmanzelske-zmluvy-na-slovensku-nie-je-to-idealne-ale-da-sa-to-uz-dnes>

[4] § 143a odsek 1: „Manželia môžu dohodou rozšíriť alebo zúžiť zákonom určený rozsah bezpodielového spoluvlastníctva. Obdobne sa môžu dohodnúť aj o správe spoločného majetku.“

[5] Rozsudok Krajského súdu v Nitre z 31. marca 2020, sp. zn.: 9Co/63/2019

[6] Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 27. februára 2013, sp. zn. 5Cdo 99/2011

Další články:

- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. – zápis jednatele do obchodního rejstříku](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Promlčení zápůjčky bez určení splatnosti v judikatuře Nejvyššího soudu](#)
- [Rozvod s mezinárodním prvkem a související otázky péče o děti a výživného](#)
- [Příkaz a příkaz na místě v přestupkovém řízení vedeném orgány inspekce práce](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)
- [Autonomní mobilita optikou české legislativy. Kdy se na silnicích dočkáme vozidel bez řidiče?](#)
- [Rodičovská odpovědnost po novele občanského zákoníku: Jak nové principy rovnosti, spolupráce a ochrany dítěte mění praxi soudů a rodin](#)
- [Lhůta a povinnosti při vyrozumění oznamovatele o výsledku posouzení oznámení](#)